

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie zażaleń, wniesionych przez prokuratorów Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN w B.,
na uchwałę Sądu Najwyższego – Izba Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 20 listopada 2024 r., sygn. akt I ZI 28/22, o odmowie uwzględnienia wniosku o podjęcie uchwały o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku **X. Y.**,
po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej,
na posiedzeniu w dniu 12 czerwca 2025 r.,
z urzędu,
na podstawie art. 22 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych w zw. z art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym

postanowił:

zawiesić postępowanie w sprawie o sygn. II ZIZ 8/25 z uwagi na wystąpienie w sprawie długotrwalej przeszkody uniemożliwiającej jego prowadzenie.

UZASADNIENIE

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł., wnioskiem z dnia 30 marca 2022 r., wniósł o podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku X. Y., gdyż zgromadzone dowody uzasadniają podejrzenie popełnienia przez niego przestępstwa z art. 165 § 2 k.k. z 1969 r. w zw. z art.2 ust. 1 i art.3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. I ZI 28/22.

Prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w B. złożył w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej natomiast dwa wnioski o podjęcie uchwały zezwalającej na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku X. Y., gdyż zgromadzone dowody uzasadniają podejrzenie popełnienia przez niego przestępstw z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 2 k.k. w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Wniosek z dnia 17 listopada 2022 r., który został zarejestrowany pod sygn. I ZI 46/22 dotyczył dwóch przestępstw, a wniosek z dnia 20 grudnia 2022 r. dotyczył jednego czynu i został zarejestrowany pod sygn. I ZI 57/22.

Postanowieniami z dnia 13 marca 2024 r. sprawy o sygn. I ZI 46/22 i I ZI 57/22 zostały połączone ze sprawą o sygn. I ZI 28/22 i tak połączone sprawy miały być rozpoznane pod sygn. I ZI 28/22.

Sąd Najwyższy uchwałą z dnia 20 listopada 2024 r., sygn. akt I ZI 28/22, w składzie: Prezes SSN Wiesław Koziół, SSN Zbigniew Korzeniowski oraz SSN Marek Siwek, odmówił zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej X. Y. - sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, za czyny szczegółowo opisane we wnioskach Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł. z dnia 30 marca 2022 r. i Instytutu Pamięci Narodowej Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w B. z dnia 17 listopada 2022 r. oraz z dnia 20 grudnia 2022 r.

Zażalenia na powyższą uchwałę złożyli prokuratorzy Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w B. – R. I. w części dotyczącej nieuwzględnienia wniosku z dnia 20 grudnia 2022 r., sygn. [...] oraz prokurator Z. K. w części dotyczącej odmowy zezwolenia na pociągnięcie X. Y. do odpowiedzialności karnej za dwa czyny opisane w pkt I i II wniosku prokuratora z dnia 17 listopada 2022 r., sygn. akt [...]. Skarżący wnieśli o zmianę zaskarżonej uchwały i wydanie uchwały zezwalającej na pociągnięcie X. Y. do odpowiedzialności karnej za te czyny. Uchwała nie została zaskarżona w części dotyczącej nieuwzględnienia wniosku z dnia 30 marca 2022 r., sygn. [...] prokuratora Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Ł.

Sprawa została zarejestrowana pod sygn. II ZIZ 8/25 i w dniu 7 maja 2025 r. przydzielona do referatu SSN Barbarze Skoczowskiej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy orzeka w składzie trzech sędziów, chyba że ustawa stanowi inaczej. Sąd, rozpoznający sprawę w przedmiocie zezwolenia lub odmowy zezwolenia na pociągnięcie sędziego Sądu Najwyższego do odpowiedzialności karnej, tworzy zawsze trzech sędziów. Powyższe ma także zastosowanie w przypadku rozpatrywania zażaleń na postanowienia wydane przez Sąd Najwyższy Izbę Odpowiedzialności Zawodowej w I instancji.

Od rozpoznania sprawy, z mocy prawa, wyłączony został Prezes SN Wiesław Kozielowicz, SSN Zbigniew Korzeniowski i SSN Marek Siwek, którzy rozpoznawali sprawę jako Sąd I instancji, oraz SSN Paweł Grzegorzczak, wobec którego Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 23 lutego 2023 r., sygn. akt VI SA/Wa 8158/22, wstrzymał wykonanie postanowienia Prezydenta RP z dnia 17 września 2022 r., nr 1130.81.2022, o wyznaczeniu do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego. Postanowienie to zostało utrzymane w mocy postanowieniem NSA z dnia 20 listopada 2024 r., sygn. II GZ 134/23. Wskutek złożenia przez SSN Krzysztofa Staryka wniosku o niewyznaczanie spraw z jego udziałem i powstrzymanie się

przez tego sędziego od orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej do czasu rozpoznania powództwa o ustalenie, że sędzia ten nie jest uprawniony do orzekania w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, sygn. I ZPU 19/24, nie jest możliwe uzupełnienie składu orzekającego o tego sędziego.

Zgodnie z art. 22a ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, Izba Odpowiedzialności Zawodowej, w której ma być rozpatrywane zażalenie, składa się z 11 sędziów Sądu Najwyższego. Poza SSN Barbarą Skoczowską wyznaczoną do rozpoznania sprawy i wskazanymi powyżej sędziami, do orzekania w tej Izbie postanowieniem Prezydenta RP zostali wyznaczeni: Tomasz Demendecki, Marek Dobrowolski, Marek Motuk, Maria Szczepaniec i Paweł Wojciechowski. Jednakże tych pięcioro sędziów wskazanych jako ostatni oraz SSN Marek Siwek wyłączony z mocy prawa, zostało powołanych na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, którą ukształtowano na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. W tym kontekście należy zauważyć, że uzupełnienie składu orzekającego w niniejszej sprawie o dwóch sędziów spośród wskazanych czterech, gdyż SSN Marek Motuk został wyłączonym na jego wniosek od udziału w rozpoznaniu tej sprawy, skutkowałoby nienależytą obsadą sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz naruszałoby prawo strony do niezależnego, bezstronnego sądu ustanowionego ustawą w rozumieniu Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Traktatu o Unii Europejskiej.

Z uwagi na szeroko opisane w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2024 r. o sygn. II ZIZ 14/23 stanowisko, w którym wskazano na ustrojową wadliwość opisywanego organu z udziałem wskazanych sędziów, powołanych w wadliwej procedurze nominacyjnej, prowadzącą do stwierdzenia, że ukształtowana w taki sposób Izba Odpowiedzialności Zawodowej nie spełnia wymogów, by uznać wskazany organ za niezależny, bezstronny i niezawisły Sąd, powielanie zawartej tam argumentacji nie jest konieczne.

Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że – opierając się na przepisach rangi ustawowej – nie jest możliwe delegowanie do rozpoznania sprawy sędziego Sądu Najwyższego orzekającego w innej Izbie, którego powołanie na stanowisko

sędziego Sądu Najwyższego nie byłoby wadliwe. Wprawdzie zgodnie z art. 35 § 3 ustawy o SN sędzia Sądu Najwyższego może być wyznaczony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do udziału w rozpoznaniu określonej sprawy, jednak art. 35 § 4 wprost wyklucza możliwość zastosowania tego przepisu do Izby Odpowiedzialności Zawodowej. Dodać należy, że przepisy ustawy o Sądzie Najwyższym w takiej sytuacji nie przewidują możliwości przekazania sprawy do innej Izby tego Sądu.

Oznacza to, że w wyżej wskazanej sytuacji faktycznej i prawnej nie ma możliwości obecnie utworzenia, spośród sędziów Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądy Najwyższego, niezależnego i niezawisłego sądu, którego orzeczenie wydane w tej konkretnej sprawie nie byłoby obarczone bezwzględną przyczyną odwoławczą i dlatego też należało postępowanie w sprawie zawiesić, do czasu ustąpienia przeszkody uniemożliwiającej prowadzenie postępowania.

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak na wstępie.

[M. T.]

[r.g.]